

KENKÄPARIN ARVOITUS

2

ELLERY QUEEN

Kenkäparin arvoitus

Ellery Queen

Kenkäparin arvoitus

*Suomentanut
Kristiina Rikman*

SAGA Egmont

Kenkäparin arvoitus

Translated by Kristiina Rikman

Original title: *The Dutch Shoe Mystery*

Original language: English

The Dutch Shoe Mystery.

Copyright © 1931 by Frederick A. Stokes Company.

Copyright renewed by Ellery Queen.

Teos kuvastaa aikaa, jona se on kirjoitettu, ja osa sen sisällöstä saattaa olla vanhentunutta tai kiistanalaista. Osa ilmauksista ja asenteista, jotka saattavat olla loukkaavia nykypäivän mittapuulla, on poistettu tästä painoksesta.

All rights reserved

ISBN: 9788727203539

1st POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Esipuhe

Nyt julkaistava *Kenkäparin arvoitus* (nimen merkitys selviää lukemisen myötä) on totuutta etsivien Queenien kolmas seikkailu. Ja kolmatta kertaa huomaan että minulle on annettu esittelytehtävät. Näyttää siltä, että takelteleva esiintymiseni aikaisempien Ellery Queenin romaanien puolestapuhujana ei masentanut sen enempää Elleryn kustantajaa kuin tuota kaikkivoipaa herraa itseään. Ellery väittää vakavissaan että tämä on minun palkkioni siitä että junailen hänen mielikuvitusmuistelojensa julkaisemisen. Äänensävyistä päätellen »palkkio» ja »rangaistus» ovat hänen kielenkäytössään synonyymejä!

Itse asiassa pystyn läheisenä ystävänäkin kertomaan melko vähän sellaista mitä lukeva yleisö ei tiedä tai olisi jo arvannut opus 1:een ja opus 2:een ¹ sinne tänne sirotelluista vihjeistä. Toimiessaan oikeilla nimillään (yhden salaisuuden he haluavat säilyttää itsellään) Queen *père* ja Queen *fils* olivat välttämättömiä, ellen sanoisi tärkeitä, rattaita New York Cityn

poliisikoneistossa. Eritoten tämän vuosisadan toisella ja kolmannella vuosikymmenellä. Heidän muistonsa kukoistaa tuoreena ja vehreänä tuon maailmankaupungin tiettyjen entisten viranomaisten keskuudessa; se säilyy kouraantuntuvana Centre Streetin tapausselostuksissa ja Queenien vanhassa rikosmuistojen täyttämässä 87. kadun asunnossa, jossa nykyisin pari sentimentaalista mutta täydestä syystä kiitollista sielua pitää yllä yksityismuseota.

Mitä tulee nykyhetkeen, se voitaneen sivuuttaa tällä: koko Queenien *ménage*, eli vanha komisario Richard, Ellery, hänen vaimonsa, heidän pieni poikansa ja mustalaispoika Djuna, on edelleenkin hautautunut Italian kukkuloiden rauhaan, he ovat vetäytyneet itse asiassa kaikesta etsiväntyöstä syrjään ...

Muistan selvästi sen kauhistuneen hengenhaukkomisen ja arvailujen surinan joka levisi New Yorkista kautta koko sivistyneen maailman, kun kuultiin että mahtava Abigail Doorn oli murhattu kuin kuka tahansa puolustuskyvytön piruparka. Hän oli tietysti kansainvälinen hahmo – eksentrikko jonka vähäisimmätkin taloudelliset siirrot, hienovaraisinkin hyväntekeväisyys, tavanomaisimmatkin perhetapaukset automaattisesti nousivat etusivunuutisiksi. Nimenomaisena »julkisuuden henkilönä» hän oli yksi niistä viime vuosikymmenen kenties kahdesta tusinasta ihmisestä jotka eivät vastaanpyristelyistään ja vastalauseistaan huolimatta pystyneet pakenemaan lehtimaailman kaikkinäkevää silmää eivätkä siis liioin maallikkojen maailmaa.

Elleryn itsepintaisuus Abigail Doornin kuolemaan liittyvien outojen ja monimutkaisten olosuhteiden selvittelyssä, hänen mestarillinen tapansa käsitellä juttuun sekaantuneita ihmisiä – joista jotkut olivat kuuluisia, jotkut varakkaita, jotkut pelkästään

huonomaineisia – ja loppujen lopuksi hänen tekemänsä hämmästyttävät paljastukset lisäsivät huomattavasti vanhan komisarion arvovaltaa ja, turha sanoakin, vahvistivat Elleryn mainetta poliisin erikoisneuvonantajana.

Pyytäisin teitä pitämään mielessä että tarina jonka ympärillä *Kenkäparin arvoitus* liikkuu on olennaiselta osaltaan totta, vaikka nimet onkin hienotunteisesti muutettu ja tiettyjä yksityiskohtia kaunokirjallisista syistä tarkistettu.

Tässä hämmentävässä tapauksessa Elleryn nerokkuus eittämättä puhkeaa kauneimpaan kukkaansa. Ei edes Monte Fieldin murhatutkimusten labyrintti tai ranskalaisen murhan huomattava monimutkaisuus vaatinut tältä hämmästyttävältä älyniekalta enempää. Minä uskon vakaasti, että terävämpi päättelykyky ei milloinkaan, ei todellisessa elämässä paremmin kuin kirjallisuudessaakaan ole perehtynyt rikollisen sielunelämän synkkiin syövereihin tai selvittänyt rikollisen petoksen yhteen kietoutuneita lankoja.

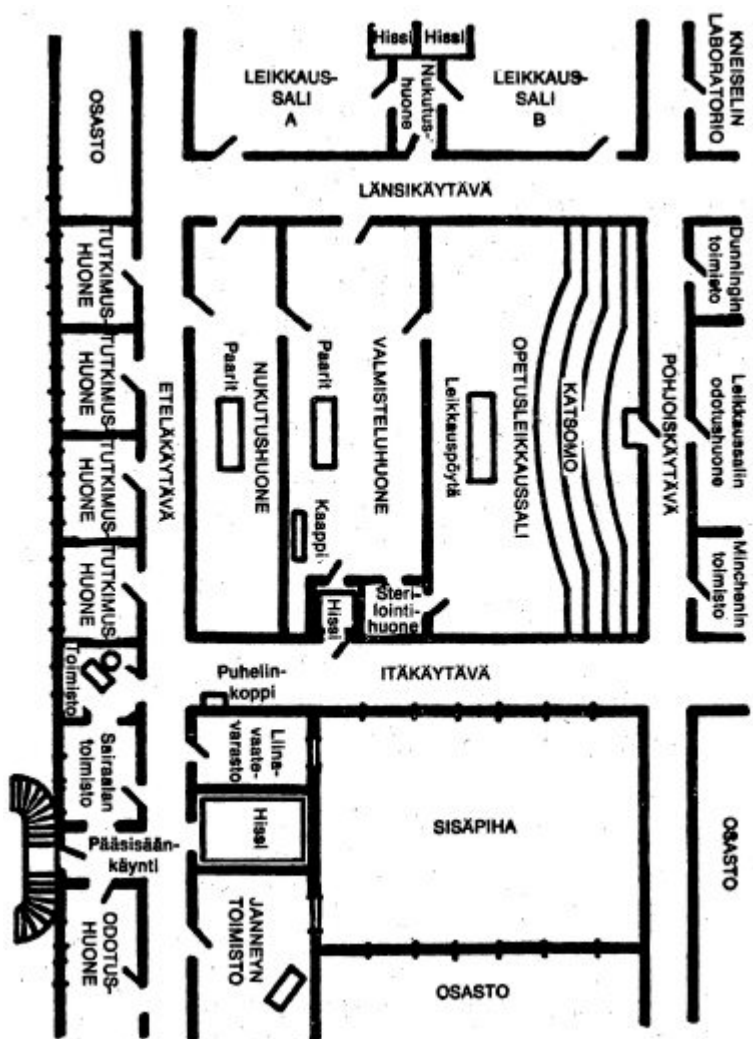
Toivotan teille miellyttäviä lukuhetkiä!

J.J. McC.

Henkilöt

<i>Abigail Doorn</i>	<i>miljonääri</i>
<i>Hulda Doorn</i>	<i>perijätär</i>
<i>Hendrik Doorn</i>	<i>musta lammas</i>
<i>Sarah Fuller</i>	<i>seuranainen</i>
<i>Tohtori Francis Janney</i>	<i>kirurgiylilääkäri</i>
<i>Tohtori Lucius Dunning</i>	<i>sisätautilääkäri</i>
<i>Edith Dunning</i>	<i>sosiaalihoitaja</i>
<i>Tohtori Florence Pennini</i>	<i>synnytyslääkäri</i>
<i>Tohtori John Minchen</i>	<i>johtava ylilääkäri</i>
<i>Tohtori Arthur Leslie</i>	<i>kirurgi</i>
<i>Tohtori Robert Gould</i>	<i>apulaislääkäri</i>
<i>Tohtori Edward Byers</i>	<i>nukutuslääkäri</i>
<i>Lucille Price</i>	<i>sairaanhoitaja</i>

<i>Grace Obermann</i>	<i>sairaanhoitaja</i>
<i>Moritz Kneisel</i>	»nero»
<i>James Paradise</i>	<i>talouspäälikkö</i>
<i>Isaac Cobb</i>	»erikoismies»
<i>Philip Morehouse</i>	<i>asianajaja</i>
<i>Michael Cudahy</i>	<i>gangsteri</i>
<i>Thomas Swanson</i>	<i>mysteeri</i>
<i>Pikku Willie</i> <i>Joe Gecko</i> <i>Snapper</i>	<i>henkivartio</i>
<i>Bristol</i>	<i>hovimestari</i>
<i>Pete Harper</i>	<i>sanomalehtimies</i>
<i>Henry Sampson</i>	<i>piirisyyttäjä</i>
<i>Timothy Cronin</i>	<i>apulaispiirisyyttäjä</i>
<i>Tohtori Samuel Prouty</i>	<i>poliisilääkäri</i>
<i>Thomas Velie</i>	<i>etsiväkersantti</i>
<i>Luutnatti Ritchie</i>	<i>piirietsivä</i>
<i>Flint</i> <i>Ritter</i> <i>Piggott</i> <i>Johnson</i> <i>Hesse</i>	<i>etsiviä</i>
<i>Komisario Richard Queen</i>	<i>poliisimies</i>
<i>Ellery Queen</i>	<i>tutkija</i>

Hollantilaisen sairaalan pohjapiirros

Ensimmäinen osa

KERTOMUS KENKÄPARISTA

On olemassa vain kaksi salapoliisia joita kohtaan minä, omassa ihmistenmetsästäjän ominaisuudessani, olen tuntenut syvää sympatiaa ... rotuennakkoluulot ja ajan sekä välimatkan esteet tieltään raivaavaa ... Noissa kahdessa, kumma kyllä, tulee ilmi omituisen selvästi epätodellisuuden, mielikuvituksen ja tosiasioiden vastakohtaisuus. Toinen on saanut loistavan maineen kirjojen kansien välissä, toinen todellisen poliisimiehen sukulaisena ... Tarkoitin tietysti kahta kuolematonta – herra Sherlock Holmesia Lontoon Baker Streetiltä ja herra Ellery Queenia New Yorkin Läntiseltä 87. kadulta.

Ote wieniläisen poliisiviranomaisen
tri Max Pejcharin teoksesta
30 vuotta jäljillä

1. luku

Leikkaus

Komisario Richard Queenin *alter ego*, joka oli hätkähdyttävä vastakohta hänen muutoin niin reippaalle ja käytännölliselle minälleen, sai hänet monasti esittämään opettavaisia kriminologisia huomautuksia. Nämä professorimaiset mielipiteet olivat tavallisesti osoitettu hänen pojalleen ja rikostennuuskijakumppanilleen Ellery Queenille, kun he istuivat kaikessa rauhassa olohuoneensa takan ääressä vain Djunan, taloudesta huolehtivan haamumaisen kalpean mustalaispojan, istuessa kuuntelemassa huomaamattomana kuin varjo.

»Ensimmäiset viisi minuuttia ovat kaikkein tärkeimmät», vanha mies saattoi sanoa vakavasti, »paina se mieleesi.» Se oli hänen lempiaiheensa. »Ensimmäiset viisi minuuttia voivat säästää sinut koko joukolta vaikeuksia.»

Ja Ellery, jota pienestä pitäen oli ruokittu salapoliisin työtä koskevilla opastuksilla, rykäisi, imi piippuaan tuleen tuijottaen ja mietti miten usein etsivä oli niin onnekas, että ehti rikospaikalle kolmensadan sekunnin kuluessa rikoksen tapahtumisesta.

Sitten hän tavallisesti puki epäilyksensä sanoiksi ja vanha mies nyökkäsi surullisesti ja myönsi – niinpä niin, sellaista onnea ei sattunut tielle turhan usein. Tutkijan ehtiessä paikalle jäljet olivat kylmät, hyvin kylmät. Sitten sitä teki mitä pystyi jouduttaakseen epämiellyttävän kohtalon hitautta. Djuna, ojennapas minulle nuuska! ...

Ellery Queen ei ollut sen enempää fatalisti kuin deterministi, pragmatikko tai realistikaan. Hänen ainut myönnötyksensä *-ismeille* ja *-ologioille* oli horjumaton usko järjen voimaan, johon monet muutkin ajattelun historian suurmiehet olivat lujasti luottaneet ja jonka nimissä oli monia päätöksiä tehty. Tässä suhteessa hän erosi komisario Queenin perusluonteisesta ammattilaisuudesta. Hän ei pitänyt poliisin ilmiantajajärjestelmää todellisen ajattelun rinnalla minkään arvoisena; hän tuhahteli poliisin tutkimusmetodeille ja niiden jäykille rajoituksille – ylipäänsä kaikkien ohjesäännön mukaan toimivien organisaatioiden rajoituksille. »Ainakin yhdessä asiassa minä olen Kantin kanssa yhtä mieltä», hän tapasi sanoa, »nimittäin siinä että puhdas järki on paras lahja jonka ihminen voi saada. Sillä siitä mitä yhteen päähän pälkähtää, saattaa toinen päästä perille ...»

Tämä oli hänen filosofointiaan yksinkertaisimmillaan. Abigail Doornin murhaa tutkiessaan hän oli hyvin vähällä luopua koko uskostaan. Ehkä ensimmäistä kertaa koko tiukan ehdottoman intellektuellin uransa aikana häntä ahdisti epäusko. Ei hän epäillyt filosofiaansa, joka oli näytetty toteen monta kertaa aikaisemmissa rikostapauksissa, vaan omaa henkistä kyvykkyyttään selvittää se mitä jonkun toisen mielessä oli liikkinut. Tietysti hän oli egoisti – »nyökyttelen päättäni tarmokkaasti Descartesin ja Fichten myötä», hänellä oli tapana

huomauttaa ... mutta tämän kerran, Doornin tapausta ympäröivien tapahtumien erikoislaatuissa labyrinthissa, hän oli ylenkatsonut kohtaloa, tuota kiusallista tunkeilijaa itsensä määräämisoikeuden yksityisalueella.

Rikos oli hänen mielessään tuona hyytävän sinisenä 1920-luvun tammikuun aamuna, kun hän asteli alas hiljaista katuja itäisessä kuudennessakymmennessä kaupunginosassa. Paksu musta ulsteri päällään, huopahattu nykäistynä alas otsalle varjostamaan nenäkakkuloiden kylmää kimallusta, kävelykeppi jäistä jalkakäytävää vasten kopisten, hän kulki kohti seuraavan korttelin tiukasti ryhmittyneitä matalia rakennuksia.

Ongelma oli epätavallisen ärsyttävä. Jotakin oli *täytynyt* tapahtua kuolinhetken ja *rigor mortiksen* välillä ... Hänen silmänsä olivat tyynet mutta sileiden ruskeiden poskien iho kiristyi ja keppi hakkasi kiukkuisesti betoniin.

Hän ylitti kadun ja käveli nopeasti taloryhmän suurimman rakennuksen pääsisäänkäynnille. Edessä kohosivat mahtavasti kaartuvan portaikon punaiset graniittiaskelmat, jotka nousivat kahtaalta jalkakäytävältä yhtyäkseen ylempänä kivetyllä tasanteella. Suunnattoman suuren rautahelaisen parioven yläpuolella oli kiveen kaiverrettuna teksti:

HOLLANTILAINEN SAIRAALA

Hän juoksi portaat ylös ja hiukan ponnistelusta huohottaen suuntasi toiselle suurista ovista. Hän kurkisti rauhalliseen korkeaan eteishalliin. Lattia oli valkeaa marmoria, seinät päällystetyt paksulla himmeällä kaakelilla. Vasemmalla oli avonainen ovi, jonka valkoisessa nimikilvessä luki TOIMISTO.

Oikealla olevassa ovessa oli samanlainen laatta:

ODOTUSHUONE. Suoraan edessä, käytävän päässä, hän näki lasisen heilurioven läpi suuren metallisen hissikorin, jonka oven edessä istui tahrattoman valkoiseen asuun pukeutunut vanha mies.

Kookas, jykeväleukainen punanaamainen mies, jolla myös oli yllään valkoinen takki ja housut sekä lisäksi mustalippainen päähine, astui ulos toimistosta juuri kun Ellery pysähtyi katsomaan vähän ympärilleen.

»Vierailuaika kahdesta kolmeen», mies sanoi happamasti. »Sitä ennen ei sairaalassa saa tavata ketään.»

»Mitä?» Ellery työnsi hansikoidut kätensä syvemmälle taskuihinsa. »Haluan tavata tohtori Minchenin. Nopeasti.»

Vartija raaputti leukaansa. »Tohtori Minchenin, niinkö? Onkos sovittu tapaaminen tohtorin kanssa?»

»Kyllä hän ottaa minut vastaan», Ellery sanoi nopeasti, »olkaa hyvä.» Hän kaivoi taskustaan kolikon. »Haettehan hänet nyt? Minulla on pirullinen kiire.»

»Ei saa ottaa juomarahaa, hyvä herra», sanoi ovimikko pahoittelevasti. »Ja kukas tohtorille ilmoitetaan –?»

Ellery räpytteli silmiään, hymyili ja pani lantin pois. »Ellery Queen. Vai ei juomarahoja, häh? Mikäs teidän nimenne on? Kharon?»

Mies näytti epätietoiselta. »Ei, herra. Isaac Cobb. 'Erikoismies'.» Hän osoitti nikkelistä merkkiä takissaan ja laahusti pois.

Ellery astui sisään odotushuoneeseen ja istahti. Huone oli tyhjä. Hän nyrpisti vaistomaisesti nenäänsä. Heikko desinfioimisaineen tuoksu ärsytti hänen sieraimiensa herkkiä

Miljonäärirouvan kuolema käynnistää visaisen murhamysteerin.

Omalaatuinen miljonääri ja hyväntekijä Abigail Doorn kuristetaan sairaalassa, jota hän on itse rahoittanut. Kirjailija-salapoliisi Ellery Queen ryhtyy ratkomaan murhamysteeriä poliisi-isänsä Richard Queenin avustuksella. Murhaajan täytyy olla joku monista sairaalan työntekijöistä tai rouva Doornin omaisista. Heistä lähes kaikilla on ollut motiivi toimittaa äveriäs nainen pois päiviltä. Kun vielä yksi epäillyistäkin löytyy kuolleen, on Ellery Queenin laitettava likoon koko päättelykykynsä löytääkseen murhaajan. Arvaamattoman tärkeäksi johtolangaksi nousee pari valkoisia kangaskenkiä sekä katkennut kengännauha...

Kenkäparin arvoitus jatkaa klassikkodekkarisarjaa, jossa murhia ratkoo antiikin filosofeja siteeraava älykkö, harrastelijasalapoliisi Ellery Queen.

Ellery Queen on amerikkalaisen kirjoittajaduo **Frederic Dannayn** (1905–1982) ja **Manfred Bennington Leen** (1905–1971) salanimi. Yhdessä he kirjoittivat yli sata teosta, joista useimmissa esiintyy kuuluisa etsivähahmo Ellery Queen. Mystery Writers of America myönsi kaksikolle useita Edgar-palkintoja, mukaan lukien vuoden 1960 Grand Master Award palkinnon. Vuonna 1941 he perustivat *Ellery Queen's Mystery Magazine* -lehden, jota pidetään edelleen yhtenä historian vaikutusvaltaisimmista rikoskirjallisuuslehdistä. Heidän kirjansa ovat inspiroineet lukemattomia elokuva, radio- ja televisiosovituksia, ja maailmanlaajuisesti yli sadalla miljoonalla myydyllä kirjalla he ovat vakiinnuttaneet asemansa dekkarikirjallisuuden klassikoina.